

Stræderne

i København

Movias
områdechef

Støttecentret
i Linnésgade

Sofie Badet
på Christianshavn

Erhvervslokale til leje:

Butikslokale i Peder Hvitfeldts Stræde nr. 13 i indre København til leje. 56 m2 fordelt på to rum mod gaden, et mindre thekøkken samt toilet. Husleje: 8000 kr. Depositum: 6 måneders husleje.

Lokalerne er ikke godkendt til benyttelse af salg af fødevarer.

Kontakt
Lin: linqvist1@hotmail.com eller
Bodil: bodilcs@gmail.com
for mere information

TRYKSAGER

VISITKORT · FLYERS · BROCHURER
POSTERS · BANNERE · MENUKORT
TRYK PÅ KUGLEPENNE OG LIGHTERE

VK-gruppen, Badstuestræde 15, 1209 K, Tlf. 33 15 56 66

HUSK! www.straederne.dk
- med links til vore annoncører.

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne

Badstuestræde 15

1209 Kbh. K.

Tlf. 33 15 56 66

SE: 18197332

www.straederne.dk

kbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)

Per Stisen

Research: Lone Luna Kelstrup

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Kirstine Ploug (DJ)

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside foto:

Henrik Ploug (DJ)- Store Kannikestræde

Trykkeri: Sangill Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side : 3-6 : Movia fortæller om planlægningen

Side 7 - 9: Støtte- og Kontaktcentret i København

Side 10-11 : Sofiebadet på Christianshavn

Side 12 : Vandet stiger jo ikke

Side 12 : 25 års jubilæum hos Birthe Græsborg

Side 13 : Sven Okkels tegner byen

Side 14 - 17 : Gravøren Kurt Mikkelsen fortæller

Side 18 - 19 : Livgarden til Hest

Side 20 : Abonnenterne mødte Sven Okkels på hans udstilling

Side 21 : Historie om Ole Rømer

Side 22 - 23 : Et spændende hus på Sortedams Dosseringen

Side 24 - 26 : Øjebliksbilleder fra byen

Side 27 : Madsiden

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.

Pris 360,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

Interviewer: Connie Christensen
Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

STORKØBENHAVNS OMRÅDECHEF FOR BUSKØRSEL TIL TIDEN

Områdechef for Storkøbenhavn Torsten Rasmussen fortæller om arbejdet med at få køreplaner til at passe sammen også med S- og regionaltogene.

Trafikken i København er et evigt diskussionsemne. Vi har været en tur hos Movia for at få noget at vide om busdriften i byen. Her talte vi med områdechef for Storkøbenhavn, Torsten Rasmussen.

Hvad er Movia for en størrelse?

"Movia er et trafikselskab for kommunerne og de to sjællandske regioner. Vi foretager udbud og kvalitetsstyring for kommunerne i forhold til den daglige busdrift. Vi laver markedsføring, trafikinformation, samarbejder med DSB, er med-

ejer af Rejseplanen sammen med DSB og de øvrige trafikselskaber i Danmark, og vi er også med til at udvikle Rejsekortet, som er på vej ind i Hovedstadsområdet. Det vil om en måneds tid blive brugbart på alle stationer i Hovedstadsområdet.

Ændringer af betjeningen bestemmes af de enkelte kommuner, som hver især hvert år fortæller os, hvor meget og hvordan de vil have ændret busbetjeningen i kommunen. Det kræver et stort samarbejde mellem Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune og

omegnskommunerne, hvis man skal lave om på en buslinje, for over 30 andre kommuner er påvirket af de linjer, som kører i København. Her arbejder vi som en slags rådgiver for kommunerne. Vi tæller, hvor mange der bruger busserne, og vi laver økonomiberegninger for hver eneste buslinje, så kommunerne kan se, hvad en buslinje koster. Hvis man vil lave om på den, laver vi beregninger af, hvor mange passagerer det vil give ekstra eller færre, hvilke

konsekvenser det vil få, hvad det vil koste netto for de enkelte kommuner, der er berørt af det. Så det er os, der sammen med kommunerne laver beslutningsgrundlaget for politikerne i de enkelte kommuner og forsøger at få det afstemt mellem kommunerne."

Det må være svært at få afstemt?

"Ja, det tager tid. I Københavns Kommune har man jo en stor busstrafik, og derfor indgår

**Bedre forhold for
passagererne
er vigtigt**

BUSDRIFTEN I BYEN BLIVER NØJE PLANLAGT OG STYRET

Det kan godt være svært at få køreplaner til at holde når trafikken er tæt.

det hvert år i Københavns Kommunes budgetproces, hvilke ændringer der skal ske. Dvs. at vi får en afklaring i starten af oktober, hvor kommunen vedtager sit endelige budget, men langt de fleste andre kommuner afgiver deres bestilling 1. maj, sådan at vi kan lægge det ind i vores budget, som bliver vedtaget i september. Så der en lidt forskudt planlægningsproces med omegnskommunerne og Københavns Kommune. Det handler jo om, at busserne betyder meget mere i Københavns Kommune end i omegnskommuner, både økonomisk og trafikalt, og derfor er det et vigtigere politisk område i København."

Selve den fysiske drift med ansættelse af personale, vask af busser osv., hvem varetager det?

"Det er udliciteret, sådan at det er Arriva, CityTrafik, Netbus og andre busselskaber, som i konkurrence byder på kørslen. I udbudsbetingelserne har vi angivet det antal busser, der skal bruges, og hvor mange timer der skal køres. Vi får så tilbud fra de enkelte operatører, hvor vi kan se prisen pr. time pr. bus, og derefter forhandler vi med operatørerne i den videre udbudsproces, som afsluttes med 6-årige kontrakter med operatørerne. Som en del af udbuddet angiver operatørerne, hvor mange af køreplanens ture

de faktisk kan gennemføre. Der sker jo uforudsete ting som trafikuheld, busser, der går i stykker eller chauffører, der bliver syge osv. Alt kan ikke gennemføres, men vi har en gennemførselsprocent på over 99, så det er ganske flot. Hvis en operatør kører en mindre procentdel end det, der var budt, får de en bod, de skal betale. Hvis de ikke kører en tur, får de ikke betaling for den time, de mister, og boden stiger med antallet af udgåede ture. Det er det ene kvalitetsparameter. Vi spørger vores kunder i busserne hvert år, hvor tilfredse de er med en række forhold såsom chaufførens kørsel, bussens renhold, overholdelse af køreplanen osv., altså ting, som er vigtige for kunderne, og som chauffør og operatør har indflydelse på. Også her har operatøren i sit tilbud angivet, hvilket kvalitetsniveau, de tilbyder. Hvis de ligger over det niveau, får de en bonus, ligger de under, får de en bod. Endelig har vi vores medarbejdere i trafik tjenesten, som er ude og kontrollere i driften, om skiltningen er i orden, om billetautomater virker osv. Hvis operatøren lever op til det, de har budt ind med, får de mulighed for at forlænge kontrakten i op til 2 år ad gangen, op til 12 år, som er det antal år, en bus

normalt kan holde, inden den skal skrottes."

Hvordan kan I kontrollere, om busafgangen er til tiden, eller om der udgår en bus?

"Det er i bund og grund vognmanden, som er ansvarlig for at fortælle os, om en bus ikke kører. Hvis vi får en mistanke om, at der er snyd på vægten, sender vi trafik tjenesten ud for at kontrollere, men som hovedregel kan vi stole på dem, vi samarbejder med i branchen. På en 5A i København vil det ikke være mange kunder, som opdager, at der mangler en bus,

andet end at man står lidt tættere i bussen, men når man kommer lidt ud, hvor der måske er 20 minutters drift, får vores kunder

Movia rådgiver kommunerne omkring bustrafikken

center henvendelser, når der er problemer."

Hvordan når man frem til, at en busbillet skal koste 22, 24 eller 26 kroner?

"Efter gældende lov er det vores bestyrelse, DSB og Metroselskabet, som skal blive enige om, hvad taksten skal være hvert år. Men loven siger også, at taksten ikke må stige mere end vores udgifter. F.eks. bliver vi nødt til at hæve taksterne, hvis olieprisen stiger,

men staten sætter et loft for, hvor meget taksterne må stige."

Hvis prisen skal ned, skal der så øget tilskud til, eller skal der skæres i buslinjerne?

"Der skal øget tilskud til. Der skal mange linjer ud, hvis det skal betyde noget. Taksten er jo fælles for både tog, bus og metro, så det vil ikke betyde ret meget, hvis man fjerner en enkelt buslinje."

Hvor stor en del af budgettet udgør statstilskuddet?

"Det er meget forskelligt fra kommune til kommune. For Københavns vedkommende er det ca. 39%, der dækkes af tilskud, resten kommer fra indtægterne i driften."

Sker der en koordinering af køreplanerne mellem Movia, DSB og Metroselskabet?

"Metroen har jo ingen køreplan, så der kan vi ikke gøre noget, men vi får hvert år DSB's køreplan, som vi arbejder

med at koordinere med vores egen. Vi forsøger at få DSB's køreplaner, inden vi skal lave vores egne, for busserne skal passe sammen med toget. Det giver af og til et tidspres, for vi skal være færdige med køreplanerne 3 måneder før de skal træde i kraft, fordi operatørerne skal have tid til personaleplanlægning, anskaffe nye busser osv. Vi skal også bruge den tid til at få oplysningerne ud i vores informationssystem, trykke nye køreplaner osv. Der har været nogle eksempler, bl.a. en pludselig omlægning af Kystbanen, hvor vi simpelthen ikke har kunnet nå at få oplysningerne ud, men normalt fungerer samarbejdet udmærket."

Hvad kommer der til at ske på bussiden i tilfælde af en betalingsring omkring København?

"Det ved man ikke endnu. Vi har kigget til Stockholm, som for nogle år siden indførte en betalingsring. Der lavede man i første omgang nogle pendlerbusser, som kørte ind til Stockholm. Men man kunne

også konstatere, at trængslen faldt, så forsinkelserne i bus-systemet blev mindre. Det vil formentlig betyde, at vi kan køre flere afgang med de samme busser. Det gør vi allerede nu om sommeren, hvor biltrafikken er mindre i byen, vi kører faktisk 10% hurtigere i sommerferieperioden. Det ville betyde, at vi kunne øge antal-

Torsten Rasmussen fortæller om samarbejdet imellem Movia og kommunerne.

actors' antiques - franske antikviteter

PROVENCE STAGER - MADONNAER - PRISMELYSEKRONER
CHAMPAGNEGLAS - FABRIKSLAMPER - FABRIKSMØBLER

KNABROSTRÆDE 5 - DK 1210 K.
www.actorsantiques.dk
Tlf. 20 94 74 92 - mail@actorsantiques.dk

Kunst & Håndværk
Landemærket 9

KICKS & COOKIES

Landemærket 9
Landsmærket 9 - 1119 København K
Telefon: 33 11 68 81 v/ Rundetårn
www.kunstoghaandvaerk.dk
Åbningstider: mån.-tors. 11.00-17.30
fre. 11.00-18.00 lør. 10.00-14.00

MOVIA STYRER OG PLANLÆGGER BUSDRIFTEN

Torsten Rasmussen demonstrerer her automaterne til det nye rejsekort.

let af afgang med 10% uden at bruge en eneste krone mere. Der skal også ses på, om det skal gøres nemmere at køre med bus til togstationerne, fordi der mangler p-pladser til bilerne. Men i første omgang har regeeringen jo udspillet."

Hvad sker der i øjeblikket ude i trafikken?

"Der er området ved Nørreport, hvor bilerne bliver forment adgang i nogle år. Det skal nok gå ved Nørreport, men vi er spændte på, hvordan trafikken andre steder vil udvikle sig. Man kunne forestille sig, at vi får mere afledt trængsel andre steder i byen. Der vil komme perioder, hvor S-toget kører mindre hyppigt, og hvor

Kystbanen og andre regional-tog kører uden stop gennem Nørreport Station, og det vil måske gøre, at flere vælger at tage bussen det sidste stykke fra Østerport og Hovedbanen, og det vil så betyde, at vi skal sætte flere busser ind på de strækninger.

Et andet projekt er Flintholm Station. Vi har i nogen tid sammen med Københavns og Frederiksberg Kommune arbejdet på at udnytte Flintholm Station bedre som knudepunkt for bus- og togtrafik. Vi forventer at få afsluttet projektet i foråret 2013. Det indebærer bl.a., at terminalen skal udvides for at give plads til flere busser fra oplandet vestfra, sådan at flere får glæde af metroen i nærheden af Flintholm Station.

Københavns Kommune har også et projekt med en høj-kvalitetsbuslinje fra Nørreport via Nørre Campus og Rigshospitalet og ud til ring-banen ved Ryparken Station. Kommunen har søgt tilskud fra Transportministeriet, som har nogle puljer til at fremme investeringer i bedre bustrafik, bl.a. til at sikre, at bussen ikke holder i kø, men får grønt lys hele vejen, at stoppestedforholdene forbedres etc. Vi har haft både linje 6A og 150S/173E i udbud og har fået tilbud på en større bus, som er sat ind på linje 6A og bliver sat ind på de to andre

til foråret. Det giver flere siddepladser og dermed en bedre rejse for passagererne.

En af de ting, vi også arbejder med, er at finde ud af, hvor vi kan gøre det bedre for kunderne. Vi har i de seneste kontrakter lagt ind, at operatørerne får bonus, hvis de får flere passagerer i busserne. På den måde er der mere motivation til at yde en ordentlig service over for kunderne, og vi får et tættere samarbejde om, hvordan vi kan lave bedre køreplaner og i det hele taget bedre forhold for passagererne."

Det er her man hygger sig!

Åbningstider
Man. - Lørd. 10-02
Søndag: 12 - 20

Irish coffee 35,- / Stor fadøl 35,-

Rosengården 11
1174 København K
Telefon: 3312 4625

Støttecentret

Et åndehul for psykisk syge

Støtte- og Kontaktcentret i Linnésgade er et sted, hvor psykisk syge kan hente støtte og hjælp til at komme videre i livet. Her kan mennesker med ondt i livet komme ud af den isolation, der ofte følger med en psykiatrisk lidelse, og få hjælp til at skabe sig et socialt netværk. Centret kan benyttes anonymt, uden tidsbestilling og uden journalisering.

En bærende idé i centrets drift er, at medarbejdergruppen dels består af fuldtidsansatte og timelønnede og en gruppe fra den personkreds, som er centrets målgruppe – erfaringsmedarbejdere. Alle arbejder sidestillet efter den åbne dørs princip og uden faste, personlige arbejdspladser.

Cand. psyk. Karin Rue er leder af SKC, og var sammen med Driss El Fassi med til at starte det i 1994. Karin fortæller: "Driss, som er marokkaner og uddannet ingeniør i Frankrig,

Driss el Fassi er her i porten hvor mange mennesker får en snak med ham.

og jeg mødte hinanden her første gang 1.1.1994 og har siden bygget centret op ud fra den tænkning, som vi syntes ville være god for et tilbud som det her.

Det karaktistiske ved Centret er, at det siden 1994 har været muligt for de mennesker, som vi servicerer, altså mennesker der bor i Københavns kommune og har en psykiatrisk problemstilling, at være med i driften. Dengang var det meget usædvanligt, hvor det i dag

næsten er en strategi alle steder. Grundideen bag det er, at hvis man skal lave et tilbud, som mennesker føler, de kan bruge, bliver man nødt til at spørge de mennesker, som man giver tilbudet, om det er udformet på

den rigtige måde. På den måde har Driss været en blændende sparringspartner for mig, for jeg har altid kunnet spørge Driss, om vi gjorde det rigtige. Driss og jeg har haft nogle refleksioner sammen omkring, hvordan

Jul i Nyhavn

11. november - 22. december

kom og nyd den smukt pyntede Nyhavn. Hyggelige restauranter langs kajen byder dig velkommen med lækker julemad og boderne er fyldt med sjove og spændende julegaver.

Åben dagligt 11-18, også søndag. Fre., lø. til kl. 20.

Klik ind på juinyhavn.dk

- og husk julebrygsmagningen lørdag den 12. nov. 13-15

Hos Dorte

Knabrostræde 6 · 1210 København K
Tlf. 3315 9777 · www.hosdorte.dk

Dansk frokost når det er bedst

Mødelokaler med plads til 10-20 personer.
Selskaber modtages op til 90 kuverter

Åbningstider:
Hverdag 11:30 - 19:00 Lørdag 11:30 - 16:00

Frederiksholms Kanal 18 - København K.
Telefon: 33 11 57 70 - www.kanalcafeen.dk

Støttecentret i Linnésgade gør et stort stykke arbejde

Driss el Fassi, Martin Teglbjærg og Karin Rue i Caféen.

Et af vores store succeskriterier – et stort ord, men det er jo det, det handler om – har været at arbejde med den almenmenneskelige flade først og det fagprofessionelle bagefter. Dengang, i 1994, var der kun professionel hjælp at hente til hele den gruppe mennesker, vi hjælper. Altså en faglig indfaldsvinkel. Men jeg havde fra mit tidligere job stor erfaring med, at folk opfandt en fagprofessionel problemstilling for at få hjælp, men det, de egentlig gerne ville snakke med mig om, var deres almindelige eksistentielle vilkår. Derfor var det så vigtigt for Driss og mig, at det skulle være legalt bare at komme og sige, at det går skidt.

Når man arbejder her, skal man gøre op med sig selv, om man kan lide at arbejde i et meget åbent og personligt miljø. Ikke fordi privatlivet kommer ind, men meget af vores personlige liv kommer jo med. Dét at være personligt til stede betyder meget for det arbejde, vi laver her.

Det væsentlige er, at fra at være en institution, som bare lå i Linnésgade, er vi blevet et markant sted hovedsagelig på grund af Driss. Driss kommer fra Marokko og har den kultur med sig. Jeg er sikker på, at hvis Driss var i Frankrig, ville han være bistro-ejer og stå i døren

og tage imod, spørge til børnene osv., mens jeg stod inde bagved og lavede mad. På samme måde står Driss tit nede i porten – og har gjort det i snart 20 år – og hilser og snakker med folk. Hvis Driss ikke lige er der, spørger folk: Hvor er Driss? Så beboerne her i Linnésgade kalder Driss for Linnésgades borgmester. Det er da hyggeligt! Driss er også socialvært nede i cafeen, som har åbent alle årets dage fra 14-22, søn- og helligdage 10-22. Sidder der nogen der, som har det dårligt, sørger Driss for at hjælpe dem op i rådgivningen. Er der nogle, der skaber uro, regulerer Driss det, så der igen bliver hyggeligt at være i cafeen. Han kender livssituationen for de fleste af dem, der kommer der.

Søndag er den dag i ugen, der er sværest at klare for ensomme. Så kommer de her til morgenmad og får en snak, måske går en gruppe sammen på museum eller lignende. Mange, især mænd, kommer dagligt og spiser aftensmad og sidder og ser TV sammen.

Hvis jeg skal se på mit arbejdsliv, har det hér været det mest inspirerende og dejlige, fordi det har åbnet op for sparring med de mennesker, som vi faktisk er til for.

Personale og brugere hygger sig med forskellige sysler omkring fællesbordet.

linger, som man kan skrive sig på. Så tager vi i operaen sammen. Vi betaler selv billetterne, men vi gør det sammen, fordi vi godt kan lide at have den oplevelse sammen.

Vi har også en sejlbåd, man kan komme på tur med, fiske eller sejle med sejl ude i Øresund. For mennesker, der har uro i kroppen og måske er nødt til at tage sovemedicin, er det godt at komme ud på vandet, det giver en naturlig træthed, så de måske kan droppe sovemedicinen, samtidig med at de får rørt sig.

Endelig har vi en række projekter for de mange kunstnere, der kommer her. (Men det vender vi tilbage til senere, red.).

Larsen Jensen, som sagde, at der skal være et sted, hvor folk bare kan komme uden at blive klientgjort.

Centret er åbent fra 8 morgen til 22 aften alle ugens dage.

Men vi kommer også ud af huset sammen. Vi laver fælles ture ud i naturen og til forskellige kulturinstitutioner. Det er meget populært, for det er svært at få taget sig sammen og komme afsted alene. Vi har også en bookingliste til operaforestil-

Originale sømandstrøjer

findes i flere farver

findes i flere farver

Herreekviperingshandler
Jørgen Pedersen

Strandgade 24 • 1401 Christianshavn • Tlf. 32 54 19 03

Kunst & Håndværk
Tøj | keramik | strik | smykker | glas | tasker

klok
klok-wise - naturally - tøj

Kirsten Schjønning
by Rosehip
- tasker og bæltter

KICKS & COOKIES
- strikkede bluser i silke og merinould

Kunst & Håndværk
LANDEMÆRKET 9
Landemærket 9 ved Rundetårn • 1119 København K. • Telefon 33 11 68 81
www.kunstoghaandvaerk.dk

Christianshavn var i gamle dage, og det er for resten ikke så længe siden, tæt bebygget med små ejendomme med et utal af små lejligheder, for her boede mange af arbejderne fra B&W og Orlogsværftet. I slutningen af 1800-tallet boede der 14.000 på Christianshavn, og heraf boede eksempelvis de 1000 alene i Amagergade. Det var små to-værelses boliger med et køkken på 1,2 m² og lokum i gården, og da der

endeligt blev lagt vand ind, var det kun koldt. Børnene sov i dragkistens skuffer, og om morgenen var der trængsel i køkkenet, for her skulle alle vaske sig, så med hygiejnen var det så som så. Omkring begyndelsen af 1900-tallet gik det op selv for Københavns Kommune, at forholdene, som de var, ikke længere fandtes acceptable, så stadsarkitekt Wright tegnede badeanstalter, hvor folk kunne

Det fine kar minder om en historisk tid.

SOFIEBADET ER BÅDE HISTORIE OG NUTID

Anne Poulsen også kaldet moster tager sig af den daglige ledelse.

få et ordentligt bad i hvert fald en gang om ugen. Disse badeanstalter lå i de tætbebyggede arbejderkvarterer, og én af disse blev bygget i 1909 i

for Martin Nyrop, Københavns Rådhus' berømte arkitekt. Rummene med ornamenterede buer og fine terrassogulve retter tanken mod Rådhuset, og selve

Her er to gæster i hammambad med en masse skum.

Sofiegade på den grund, hvor arbejdsanstalten "Frelserens Arbejdshus" havde ligget. Badeanstalten, et fint toétagers hus i røde mursten, blev opført i en kvalitet, som sjældent ses i vore dage. Især når man kommer indenfor, fornemmer man stærkt, at Wright havde arbejdet

badenes indretning med fornemt marmor er meget smukt gjort. I mandsafdelingen kunne man få brusebad, mens man i kvindeafdelingen foruden brusebad også kunne få karbad. I 1997 var det slut med den kommunale badeanstalt.

Kvarterets lejligheder blev lagt sammen til større, hårdhændede saneringer var gennemført, der blev indrettet badeværelser, og baghuse forsvandt ved gårdsaneringer. Hvad kunne bygningen så bruges til? Kommunen tænkte en overgang på at indrette en børneinstitution, men så søgte en gruppe christianshavner om at få huset fredet, og det lykkedes til alt held omkring 2000. Man havde ønsket om, at huset stadigt skulle være badeanstalt, og Kommunen gik om end lidt modvilligt med på idéen. For at borgergruppen kunne tage over, var det nødvendigt at danne Foreningen bag Sofies Bad med det formål at bevare og drive Sofiegades Bad. Med hjælp fra fonde og Kommunen blev lokalerne indrettet til et moderne bad, som dels byder på almindelige bade, såvel bruse- som karbade og dels på nye former for bade. Der er i det gamle kvindebad indrettet sauna, så mens kvinde- og mandsafdeling før havde hver sin indgang, så man skulle ud i gården for at komme fra den ene til den anden, blev det tilladt at bryde igennem muren mellem de to afdelinger. Som noget helt nyt blev der i det gamle kedelrum indrettet et tyrkisk bad også

Sofiebadets bygninger på Christianshavn.

kaldet et hammambad. Smukt er det blevet med en smuk kuppel over en kæmpe stor navlesten lavet af de gamle marmorskillelærer, som blev nedtaget ved nyindretningen. Glemmes skal det ikke, at Lone Arendal har givet huset en fornem kunstnerisk udsmykning, alene glasdøren ind til hammambadet er et sjældent fint arbejde, som må fremkalde respekt. Familien Swane har doneret de flotte mosaikstifter, som Lone Arendal har omsat til de mosaikker, der smykker væggene uden for hammambadet. Det er en oplevelse i sig selv at se huset, men endnu større

bliver oplevelsen, hvis man også bruger det. Stræderne blev budt på et hammambad, og det er bestemt noget, enhver burde unde sig selv. Har man prøvet det bare én gang, så er jeg sikker på, at de fleste vil komme igen. Sjældent har jeg følt så megen velvære og følt mig renset på sjæl og legeme. Når man i hammambadet har underkastet sig Kirstine Søndergaards kyndige hænder, går man hjem med en følelse af stort, at her bliver man nødt til at komme igen. Ledelsen af dette eventyrlige foretagende står Anne Poulsen, blandt venner kaldet

Moster, for. Det kræver ildsjæl at give det, hun og Kirstine Søndergaard byder deres besøgende, og har man ikke besøgt Sofies Bad, så er man virkeligt gået glip af en dejlig oplevelse. Flemming Lebrmann

ALIDA
Marstrand
Håndlavede chokolader

Bredgade 14 - 1260 København K.
Tlf. 33 15 13 63
www.alida-marstrand.dk

FINGERBØLLET
WILDERSGADE 39 - Tlf.: 32 54 67 17
CHRISTIANSHAVN

Tekst: Connie Christensen

VI SKAL IKKE VÆRE NERVØSE FOR AT VANDSTANDEN I HAVNEN STIGER

Diger til 3 mia måske overflødige

I øjeblikket er arbejdet med at bygge diget på Kalvebod Brygge i fuld gang, bl.a. på basis af FN's klimaforskeres teori om en stigning i havets vandstand på 1 meter. "Meget tyder på, at klimaændringer vil få alvorligere følger, end vi hidtil har troet. Samtidig har klimaforskerne opjusteret de forventede havstigninger til en meter", sagde nu afgående miljøborgmester Bo Asmus Kjeldgaard i 2010.

Men nu, et års tid senere, kommer en helt anden melding. Vandstanden i Danmark kommer ikke til at stige, fordi landet

hæver sig. Det er blandt andet landhævnningen efter istiden, jordskorpens bevægelser, terrænændringer efter forudgående erosion og sammenpresning af underliggende aflejringer, der er årsag, mener statsgeolog ved GEUS (De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland) og adjungeret professor ved Københavns Universitet Jens Morten Hansen, som netop har offentliggjort et nyt forskningsprojekt. Jens Morten Hansen udtaler til Ingeniøren: "I Danmark, på en linje fra omkring Hanstholm over

Grenaa til Helsingør, vil vandstanden falde. Ved Vadehavet stiger vandstanden mest, fordi der her sker en indsynkning. Men vi regner ikke med, at den overstiger 20 cm, plus/minus 10 cm inden 2100".

Det bliver interessant at se, hvem der får ret. I hvert fald kan vi jo nu konstatere, at forudsigelserne om sydeuropæisk varme i Danmark og ørken i Sydeuropa ikke holdt stik.

25 ÅR MED TØJ I STUDIESTRÆDE

Tekst: Connie Christensen
Foto:henrik Ploug C.

Birthe Græsborg har i år 25-års jubilæum i sin systue/forretning i Studiestræde, hvor hun har syet klassisk tøj til voksne kvinder, tilmed til overkommelige priser.

Birthe fortæller lidt om sin forretning her:

"Det var sjovt at starte for 25 år siden, hvor kvarteret så noget anderledes ud, men det er stadig en sjov gade at være i. Jeg har altid skilt mig lidt ud, fordi jeg var så klassisk i forhold til alle de andre, men jeg har altid følt en god stemning her. Jeg har haft masser af vidt forskellige kunder, både kendte og ikke-kendte. Det er morsomt, at jeg

har været her i forretningen i 25 år. Det er faktisk en gammel tobaksforretning, som jeg overtog og bibeholdt inventaret.

Jeg tegner selv mine modeller, som jeg tilskærer og syr her på

25 års jubilæum hos Birthe Græsborg

stedet. Jeg syr meget klassiske ting til voksne kvinder, som de kan have i mange år, og også har. Jeg lader mig ikke styre af moden."

**Vinstuen
Bernikow**
Byens bedste sild

Køkken åbent fra
11:00 - 15:30
Nyd frokosten og et
glas koldt Tuborg fadøl
i vores overdækkede
gårdhave

Kristen Bernikows Gade 2
1105 København K
33125256
www.bernikow.dk

**GULDSMED
LISBETH NORDSKOV**
GOTHERSGADE 80
1123 KØBENHAVN K
TLF.: 60 64 97 19
www.lisbethnordskov.dk

PAVILIONEN

Alle disse trapper
bag Trinitatis -
og kun få gående.

Kunstmaleren Sven Okkels
tegner stemninger fra vores by
med en lille kommentar.

Sven Okkels fotograferet af Karsten Bundgaard
Tegningerne er blevet til på
byvandring, hvor Sven har
tegnet on location.

Dansk frokost
v/Helle Vogt

mandag til lørdag
kl. 11.30 - 16.00

Tivolihallen

Vester Voldgade 91
1552 København K
Telefon 33 11 01 60
www.tivolihallen.dk

Dansk middag
v/Anders Busk

Husker du . . . ?
Osso Buco · Kåldolmer
· **Kogt kalvebryst . . .**

- aften holdet byder på danske
egnsretter

tirsdag til lørdag
kl. 17.30 - 20.30

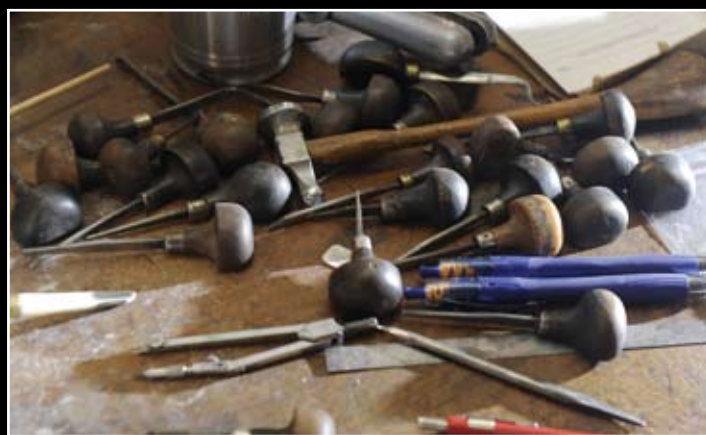
GRAVERING ET FORNEMT HÅNDVÆRK

Gravørkuglen er sammen med stiklen gravørens primære redskaber. Kuglen holder emnet fastspændt, samtidig med at gravøren kan dreje kuglen og få emnet placeret bedst muligt i forhold til hånden. Denne kugle kaldes en amerikanerkugle, den er lidt fiksere end de gamle kugler.

Kurt Mikkelsen laver mange opgaver for byens sølvsmede og forretninger. Det er både på kirkesølv, men også opgaver for kongehuset.

Stiklen er et spidst stykke stål, der er påsat et skæfte eller håndtag. En slags stemmejern, der fjerner spåner fra metallet.

Håndgraveri er et meget gammelt håndværk, som i dag kun udføres af et fåtal.

I Kronprinsessegade har vi fundet gravørmester Kurt

Gravør Kurt Mikkelsen i værkstedet i Kronprinsessegade.

Mikkelsen, som stadig holder håndværksfanen højt. Tidens tand synes at have gnavet uden om det gamle værksted, hvor sølvskeer og kirkesølv venter på at komme i gravørens kyndige hænder.

Hvor længe har du været i faget?

"Jeg kom i lære, da jeg var 15, så det bliver til mere end 50 år. Det var hos en gravør, der lå i Industrihuset

i Borgergade, Thor Petersen. Dengang i 1959 var værkstederne ret store, vi var vel ca. 15 mand. I dag er det hovedsagelig enmandsforretninger."

Hvad lavede I dengang?

"Dér, hvor jeg var, lavede vi lidt af hvert. Jeg blev udlært i guld og sølv, det man kaldte sølvgravør, altså håndgravør. Men vi lavede også maskingraveri af skilte, stemples og emblemer. Efter jeg blev

udlært, fortsatte jeg som sølvgravør. Jeg havde egentlig tænkt mig, at jeg skulle alt muligt andet, for jeg var jo ung og havde måske for meget krudt i bagen til at sidde stille på en stol så mange timer om dagen. Men efter min soldatertid blev jeg ringet op af en svend fra mit lærested – Bent Møller-Hansen - der havde startet selv og gerne ville have mig på værkstedet. Jeg havde ikke noget andet for, så jeg

tænkte, at jeg kunne tage det for en periode og se, hvad der skete. Det blev så noget længere, end jeg havde forestillet mig! Men det var OK, at jeg blev hængende i faget, for jeg har været glad for det. De sidste 25 år, efter Bent Møller-Hansen holdt op, har jeg været selvstændig."

Har du udlært lærlinge?

"Nej, der har ikke været megen interesse fra de unge

GRAVERING KRÆVER STOR TÅLMODIGHED

menneskers side for faget. Men jeg har i et års tid haft en finsk pige, som er guldsmed. Hun kommer en gang om ugen og har lyst til at lære at grave. Det ser faktisk også lovende ud, så måske lykkes det at oplære en.”

Hvor kommer bestillingerne fra?

”Det er i stor udstrækning fra de lokale guld- og sølv-

Det hænder, at Kurt maskingraverer, men det er hovedsagelig præmier og den slags. Her ses graveringsapparatet hvor graveringen styres af skabeloner.

smede i Indre By; der kommer lidt fra provinsen, og så har jeg nogle private kunder, som er kommet gennem mange år. Kongehuset får jeg somme tider også bestillinger fra, når der er særlige begivenheder i den kongelige familie, runde fødselsdage, barnedåb osv. Bl.a. graverede jeg nyt monogram i dronningens gamle dåbsæt, som prins Christian skulle have i dåbsgave.

Tidligere, i 60'erne og 70'erne, var det meget almindeligt, at folk købte 12 eller 24 dele sølvbestik, der skulle graveres med monogram. Det er ikke almindeligt mere, efter stålbestikkene kom til. Sølvbestik er ikke in hos de unge, og det er jo også dyrt at anskaffe. De store ordrer på gravering af sølvbestik kommer nu fra rige japanere

eller amerikanere, som måske bestiller 80 stykker bestik med monogram. Men måske bliver det moderne igen.

Selve håndværket er, som det har været i adskillige hundrede år. Jeg tegner mønsteret eller inskriptionen op direkte på emnet og så graverer – stikker – jeg det i hånden med det lille instrument, vi kalder en stikkel. Det er tålmodighedsarbejde, der kræver en sikker hånd. Faktisk er håndværket samme teknik som bruges til kobberstik, hvor man bare skal stikke sit mønster spejlvendt, så det bliver retvendt, når det trykkes. (Om kobberstik, se Stræderne nr. 8/2010, red.) Som sagt tror jeg, at

arbejdets karakter – at skulle sidde stille på en stol i mange timer hver dag – skræmmer mange unge væk. Det var jo samme tanke, jeg selv havde som ung, men jeg har alligevel fundet mig godt tilpas med det.”

Gravørens kasse med skabelonbogstaverne, som ses anvendt i apparatet på modsat side.

Til venstre:

Gravørens arbejde kræver tålmodighed og en sikker hånd. Den lille bøjede ske er en speciel barske fra Georg Jensen.

Gravering af ringe er en lidt vanskeligere sag, fordi det skal gøres indvendigt, og det er meget småt.

JULEUDSTILLING
-med malerier, unika, keramik
og årets sprællemænd
tegnet af Klaus Albrechtsen
26. november - 22. december
Åbent alle hverdage 11-17
samt lørdag 11-14

Albrechtsen's
GALLERI
Annemette Albrechtsen
Kronprinsessegade 3
DK - 1306 København K.
mobil: 26 17 12 59
albrechtsen@mail.dk
www.albrechtsen.dk

Livgarden til Hest

En tegning fra Gardermuseet på Rosenborg Kaserne af en Livgarden til Hest.

I dag siger vi ”Den kgl. Livgarde” og udelader ”til fods”. Det skyldes, at Rigsdagen efter katastrofen i 1864 opgav at bekoste kongens Livgarde til hest og nedlagde denne bedagede institution per 28. maj 1866. Den var blevet indstiftet af kong Frederik III i 1661 med 8 officerer og 124 ryttere inklusive 2 trompetere og 1 paukist, alle tre tyskere og med underofficersrang. I det hele taget har begge livgarder indtil det 19. århundrede fået de fleste musikere sydfra. Specielt Sachsen men også Bayern og det østrigske Bøhmen var leveringsdygtige i træ- og messingblæsere. Derefter var det for det meste holstenere eller sønner af de tyske musikere, der fungerede som militærmusikere. De to gardeenheder ejede af historiske årsager hver deres musik. Fodgarden begyndte med piber og trommer og fik derefter tilføjet de mellemøstlige skalmeyer. De sidste blev afløst af de mere velegnede oboer. Hertil kom omsider andre blæseinstrumenter og især den tyrkiske janitsharmusik med

halvmåne, triangler, bjælder og bækkener. Hestgarden byggede derimod udelukkende på to instrumenter. Trompeten, herskerens traditionelle signalinstrument, som med dens majestætiske klang sammen med regentens fane bundet på understregede en herolds funktion som kurer og signalgiver under kampe eller ridderturneringer. Trompeten med den flade kedel i mundstykket kunne frembringe hurtige stød, der lød som smæld eller skrald, hvilket virkede fortrinligt under kongens fester, når man drak en skål. Og to

trompet kunne bruges til at simulere ekko. Derfor havde hvert gardekompagni to trompetere. Hofstrompeteren var en meget ældre institution end livgarden, og deres laug lå udenfor Danmarks rige og

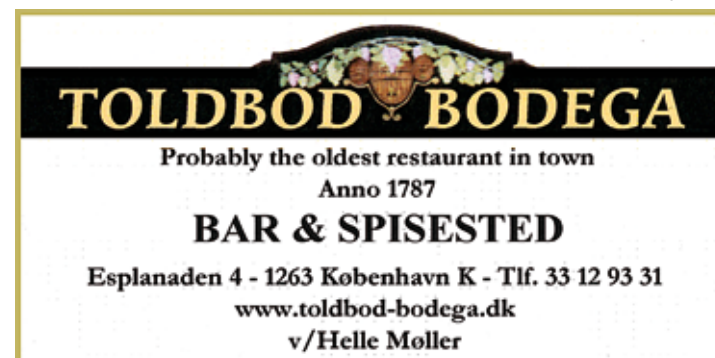
var knyttet til det tysk-romerske kejserrige. Denne stilling faldt fra Frederik III's tid sammen med gardetrompeterens. Derfor bar de de prægtigste og dyreste uniformer blandt rigets militærmusikere, og de fik en højere løn end deres kolleger. To trompetere gjorde i Frederik VI's tid stadig tjeneste som assistenter for kongens herold, som de optrådte sammen med på pladser og torve. Komponisten og dirigenten H.C. Lumbye var en af dem i sine unge dage. Ligesom fodgardens musikere har de også tilført Det kongelige Kapel mange dygtige solister gennem tiderne. Hestgarden med sit gamle ridderlige ophav regnede københavnernes altid for at være lidt finere end livgarden til fods. Hestgarden leverede jo et romantisk syn, fordi rytternes skinnende hjelme med rød eller blå fjerbusk (så længe der fandtes to eskadroner), de guldblinkende kyrasser af messingblik og de strågule, røde (rød og gul var Oldenburgs farver) eller til sidst de blå uniformer var ikke til at overse i det københavnske gade-

billede i de sidste oldenburgske kongers tid. Glücksborgeren Christian IX var, da hestgarden blev sendt i pension, dens øverste chef. Trist var han helt sikkert til mode, og han beordrede paukerne og estandarterne opstillet i hans forgemak på Amalienborg. Det andet instrument, rytterne førte med sig, var en kobberkedel, pauken, altid parvis med udspændt kalveskind, konveks bund og efter arabisk forbillede slået med en trommestik hver. Ellers rørt trommer i hele det osmanniske rige oprindeligt med hånden. Glosen pauke er tysk, og dens stavemåde tyder på, at de første af slagsen kom til Danmark efter midten af 1500-tallet. Oprindelsen til dette instrument er oldtidens Persien. Om paukistens hest kunne vænne sig til detonationerne bag ørene, er nok aldrig kommet for dagen. Garden havde altid kun en paukist, og han var del af staben og ikke af kompagnierne. Paukisten var enhedens maskot og meget populær blandt tilskuerne med sine sjove fagter og vridninger. De var gode til at smide stikken i luften og fange den op igen. Pauken var dekoreret med et kostbart broderet draperi. Den allersidste paukist, tyskeren Gyldenspietz, var kendt af hver københavnertakket være sin enorme kropsvægt. Det siges, at han måtte bruge en stige for at komme op på hesten. I andre europæiske

rytterregimenter var paukister - måske efter osmannisk forbillede - mørkhudede afrikanere, i datiden kaldt mohrer. De moderne orkesterpauker med pedal er en videreudvikling. Andre instrumenter, for eksempel strygeinstrumenter, har af praktiske årsager aldrig fået hævd hos den beredne garde. Dog anvendte kavaleriet til tider klarinoen, en slags trompet beslægtet med kornetten, der lød som et valdhorn. Under sørgemarcher satte trompeterne en dæmper i instrumenterne. Med hestgardens nedlæggelse ophørte al militær ryttermusik, fordi de danske husarer (de blev forfremmet til gardarhusarer som erstatning for hestgarden) blev anført af almindelige gående militære blæsere. Men en husareskadron kan dog stadig i dag vise på paraden med en paukist og et antal trompetere højt til hest bag ham. I hele perioden, hvor der fandtes to forskellige militære gardeenheder, fandtes der markante skel mellem deres musikenheder. Hestgardens begrænsede instrumentale spændvidde har i mindre grad muliggjort de traditionelle militærmarcher, som nu i meget lang tid har baseret sig på en sammensætning som harmoniorkester, det vil sige med diverse blæseinstrumenter. Dog havde begge det tilfælles, at de altid red eller marcherede foran de bevæbnede ryttere og infanterister. Indkvarteringen

havde de heller ikke samme sted. Hestgardens musikere havde deres første private indkvartering på Christianshavn og på Møn, fra 1756 i Gardergården i Vestergade 18. Dette herberg ødelagdes af branden i 1795, og enheden blev flyttet til Frederiksholms Kanal 26 (nu Undervisningsministeriet) med bl.a. udkørsel til Vester Voldgade. Hestgardens afløsere, Gardarhusarerne, lå fra 1789 til 1902 i kasernen

mellem Store Kongensgade og Grønningen. For et hundrede år siden, i 1911, fejredes livgarden til hests 250 års jubilæum med offentlig optræden og fotografiering i de gamle uniformer og med traditionel ryttermusik. ”Gardisterne” var forklædte husarer og deres sadeltasker viste det forkerte monogram, ”F VIII”. Men de ikke så få overlevende veteraner fra 1866 fik sig en på opleveren.

Tvermoesgaard
Dansk
brødst

RESTAURANT & BAR

Åbningstider
Mandag til torsdag 12-22
Fredag og lørdag 12-24

Køkkenets åbningstider
Mandag til fredag 12-16
Lørdag 12-16

Rosengården 12 • 1174 København K
Tlf: 33 12 65 78 •
www.tvermoesgaard.dk

STRÆDERNES ABONNENTER OG ANNONCØRER TIL SVEN OKKELS Udstilling

Sven Okkels' Efterårsudstilling

Strædernes annoncører og abonnenter var søndag den 23. oktober inviteret til særarrangement hos Sven Okkels i Gothersgade. Adskillige mødte op og fik en munter og lærerig oplevelse, hvor Sven fortalte om teori og praksis på sin vanlige levende måde.

Næsten alle væggene i den store kunstnerbolig var fyldt med

Svens akvareller og oliemalerier, og med den smukke efterårs-sol, der netop den dag viste sig fra sin bedste side, var der farver og former at glæde sig over. Vi skal nok hilse fra de frem-mødte og sige tak til Sven og Mia for en god eftermiddag i kunstens tegn.

Abonnenterne til Stræderne i København var inviteret til at møde maleren Sven Okkels ved hans udstilling i Gothersgade, og mange var mødt op og fik en uforglemmelig eftermiddag, hvor Sven fortalte om dele af malingens kunst.

og Café på Rådhuspladsen og havde den frem til 2007, og sidste år fik de sat Café 8-tallet i Ørestad Syd i værk.

Julefrokosterne trænger sig jo på nu, og det nye Kronborgs julebord er en større ting, der serveres à 3 omgange ved bordet.

Også køkkenet i Kronborg har fået ny bemanding, og det er planen, at alt skal være hjemmelavet fra bunden, også mayon-naisen.

Walther Griesé og Claes Petersen

Nye indehavere og ny mad i Restaurant Kronborg. Vi byder velkommen til Walther Griesé og Claes Petersen, som pr. 1. oktober har overtaget Kronborg. Claes og Walther har

været restauratører siden 1992 og drev fra 1992-1997 Sebastian Bar Café i Hyskenstræde, fra 1999 til 2001 opstartede og drev de en café/restaurant i Sydney, i 2001 opstartede de Oscar Bar

Ole Rømer

Han opdagede lysets hastighed

Den danske videnskabsmand Ole Rømer (1644-1710) erindres med en mindetavle i Indre By. Ole Christiansen Rømer fødtes i Århus 1644. Som 18-årig kom han til København, hvor han studerede astronomi på Universitetet. I 1671 kom den franske astronom Jean Picard til København. Han bemærkede Ole Rømers begavelse. Efterfølgende fik Ole Rømer tilladelse til at følge med Jean

Picard til Paris. Her blev han medlem af Académie des sciences. Den 21. november 1676 fremlagde Ole Rømer argumentation for, at den inderste af Jupiters måners uregelmæssige omløbstid skyldtes lysets tøven. Det vil sige, at lyset bruger tid på at bevæge sig fra Jupiter-månen til Jorden. Ole Rømer var meget andet end videnskabsmand. I 1681 kaldt kongen ham tilbage til Danmark. Og i 1680'erne havde

Ole Rømer forskellige hverv som politi-, brand- og borgmester i København samt højesteretsdommer. Mindetavlen: Tavlen for Ole Rømer sidder på bygningen Store Kannikestræde 16. Teksten er:

"HER LAA INDTIL 1728 / DEN PROFESSOR=RESIDENS HVOR / OLE RØMER / PROFESSOR I ASTRONOMI

/ POLITIMESTER I KØBENHAVN / BOEDE TIL SIN DØD 19 SEPTEMBER 1710"

KØBENHAVNERPRIS

Foto og tekst:
Flemming Lehrmann

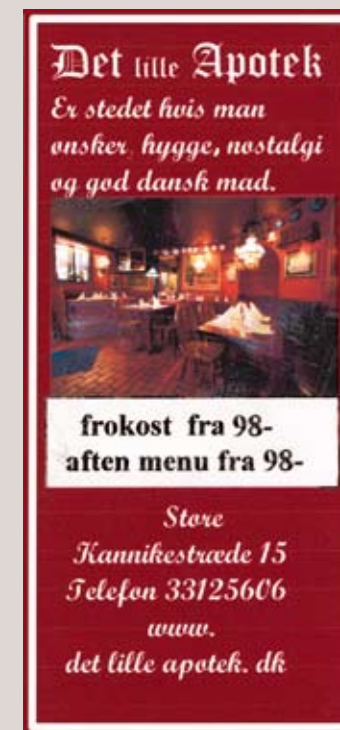
Hvert år uddeler Indre Bys Lokaludvalg K-Prisen, som i år var på 15.000 kr. Fredag den 30. september, som var frivillighedsdag, foregik det i Huset i Magstræde. K-prisen gives til en person, en forening, et netværk, en organisation eller en erhvervsdrivende, der har gjort en særlig indsats for Indre By og dens beboere, og det er Indre Bys beboere, der udpeger kandidaterne til prisen. 4 kandidater blev det til, og den lykkeligt udvalgte blev Jørgen Jensen. Jørgen Jensen har sin base i butikken på hjørnet af Naboløs og Nybrogade. I en længere årrække har han haft sit virke her, og herfra udgår hans helt uforbeholdne hjælpsomhed over

for alle i kvarteret. Han giver ikke bare én hånd med, men gerne flere, selv om han kun har to. Der er ikke noget loft over hans hjælpsomhed. Og han gør det frivilligt. Hans indsats for andre – høj som lav – er båret af uegennyttighed. Han er ikke tidstypisk. Han er til gengæld et fornemt eksempel på et menneske, der tager nærhed, hjælpsomhed og hjertelighed alvorligt. Indre By Lokaludvalg var ikke i tvivl om, at netop når det som

Jørgen Jensen modtager Københavnerprisen.

i år er frivillighedens år, var det naturligt at pege på en superfrivillig, og udvalget understregede, at man ikke skal være en kendis for at få prisen. Er man kendt for ligefrem hjælpsomhed baseret på ren frivillighed, så er man værdig til prisen. Derfor blev Jørgen Jensen årets modtager af K-prisen. Netop i frivillighedsåret på den københavnske frivillighedsdag.

Det gamle møder det nye!

Det fantastiske indgangsparti til Sortedams Dossering 85.

Den Soldenfeldtske Stiftelse – Et palads på Sortedam Dossering
Midt i 1890'erne rejste der sig et stateligt palads i tre etager på Sortedam Dossering. Facaden mod søen var tydeligt inspireret af paladser i Firenze-Verona området.
Bygningen var en gave fra brødrene Joseph og Ferdinand Soldenfeldt, som gennem hele deres liv havde oparbejdet en større kapital med det formål at oprette to stiftelser med friboliger for aldrende lærerinder, hus- & syjomfruer og fruentimmer i lignende beskæftigelse samt tjenestepiger.

Det firefløjede anlæg rummede 125 boliger, som alle havde køkken. I de mest skyggefulde dele af bygningen lå 50 mindre et-værelses lejligheder beregnet for tjenestepigerne, der udgjorde en stiftelse for sig. De øvrige 75 boliger til stiftelsen for lærerinderne m.fl. var også forsynet med sovekammer og beliggende i de mere solfyldte dele af ejendommen. Bygningen opvarmedes ved centralvarme. På hver etage fandtes fire træk og slip toiletter, i kælderen indrettedes fire badeværelser.
En forstanderinde og en portner stod for organiseringen af husets daglige liv. Begge havde store lyse tre-værelses lejligheder med et særligt kontor til forstanderinden, der også havde en pige til rådighed. Til fælles brug indret-

tedes en festsal med religiøse malerier skænket af kunstneren Frans Schwarz.
Alt i alt et overdådigt sted at bo efter et langt arbejdsliv, der ofte begyndte længe før konfirmationen. Måske var det her, beboerne for første gang fik et privatliv.
Oprettelsen af stiftelser sker gennem det meste af 1800-tallet i København. De tidligste oprettes af håndværkernes lav. Mindst 50 stiftelser blev oprettet af private gennem århundreder.
Desværre er stort set alle papirer vedr. byggesagen ikke bevaret i kommunens arkiver. Byggesummen blev bogført med ½ mill.kr. i det offentlige regnskab. Det var dengang, en vvs-svendetime kunne fås for 1 kr. og en

lærningstime for 25 øre.
Som arkitekt valgte H.B.Storck på grund af sin erfaring med bygningen af Abel Cathrines Stiftelse. 100 tegninger i Kunstakademiets Arkitektursamling kan dog tyde på gnidninger mellem bygherren borgmester H.N.Hansen eller hvem, der nu trak i trådene og arkitekten. Slutresultatet blev et firefløjet anlæg, hvor de indre gangarealer var sammenhængende og dermed et brud på testamentets bestemmelse om en selvstændig bygning til hver stiftelse.
Gaven fra Soldenfeldt-brødrene beløb sig til næsten 2 mill.kr. Herfra skulle midler til betaling af drift og huslejer flyde fremover under kommunens forvaltning.
Borgmesteren var yderst nidkær på kommunens vegne. Han plantede Københavns byvåben på balkonen over facadens portal. Her pranger det stadigt, men nu med større berettigelse. Københavns kommune har gennem tiden ofret store beløb på vedligeholdelse og modernisering af den statelige bygning, der i dag er fredet. Skjoldene med brødrenes initialer fik en mere ydmyg placering mellem vinduerne på anden sal.
Ansøgere skulle være fyldt 50 år. Desuden skulle de være værdige og trængende, dvs at de ikke måtte være selvforskyldt fattige. Et pletfrit levned og gode udtalelser var naturligvis en nødven-

dighed. Gennemsnitsalderen for kvinder var i 1890'erne 50-55 år.
Selvom stiftelsen fra begyndelsen var tænkt opdelt i to selvstændige enheder, åbnede indretningen af den endelige bygning for noget fælles, nemlig de sammenhængende korridorer, de sanitære faciliteter, tørreløft, vaskekælderen, gårdhaven, festsalen og reglementet.
Da stiftelsen blev indviet i efteråret 1894, var folk for længst

begyndt at mødes på tværs af samfundsklasser, men det at bo under samme tag voldte øjensynligt stadigt vanskeligheder. Beboerne fik ud over fri bolig også udbetalt lommepege. Lærerinderne m.fl. fik 100 kr. en gang årligt, mens tjenestepigerne måtte hente 1kr. og 50 øre på kontoret hver uge. For et par år siden dukkede nogle kasser med de første ansøgninger til stiftelsen frem fra udlejede kælderlokaler i

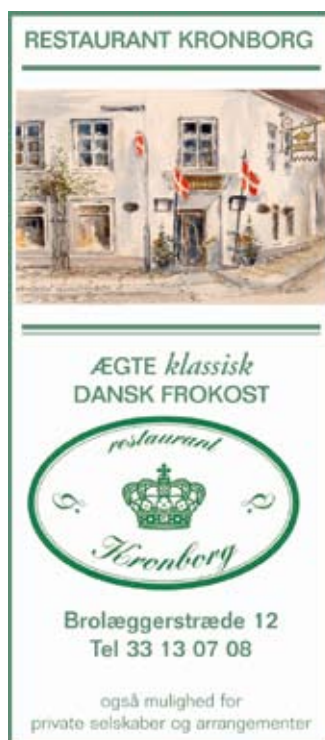
Billedornamenten på husets facade.

Ejendommen i Sortedams Dossering 85.

stiftelsen. Af ansøgningerne fremgik det, at en del af tjenestepigerne havde en større opsparing end lærerindegruppen ved indflytningen.
Lægger du vejen forbi den usædvanlige bygning på din

næste tur langs søerne, kan du på facaden se relieffer, der skildrer, hvor megen fromhed, godhed, flid, kærlighed, mådehold og klogskab, der dengang forventedes af københavnske kvinder i de omtalte stillinger.

Øjebliksbilleder fra Københavns gader

ØJEBLIKSBILLEDER: FRA NØRREPORT TIL AMAGERTORV
– MED SVINKEÆRINDER TIL SIDEGADER.

Købmagergade med Rundetårn i baggrunden.

I disse "Øjebliksbilleder" går geografien forud for kronologien, idet vi på ruten fra Nørreport til Amagertorv foretager de spring i tiden, som de steder, vi passerer giver, anledning til. Som i tidligere øjebliksbilleder er de anførte situationer og replikker ikke nogle, der vides at være sket og sagt men nogle, der udmærket kunne være forekommet.

NØRREPORT

Som en af de fire porte, der gav adgang til København, blev Nørreport i 1671 flyttet mod øst og nyopført efter tegninger af Lambert van Haven.

1671: Kaptajnvgtmesteren går fra sin tjenestebolig over porten ned i vagtstuen- Ordre til vagtmandskabet: Kl. tre i dag vil Hans Majestæt kong Christian

V på sin vej fra Frederiksborg Slot til Rosenborg passere gennem vores nye Nørreport. Alle stiller op indenfor porten og præsenterer gevær, når majestæten passerer.

KULTORVET

1750: En kulsvier fra Gribsskov åbner sit salgssted og råber: Køb mine trækul. De bedste, der findes og meget billige. Hans nabo-kulsvier: Hør ikke på ham. Mine trækul er meget bedre og billigere.

1. Kulsvier: Hvad fanden bilder du dig ind. Du kan få et par på snuden, kan du. 2. Kulsvier: Bare kom an, hvis du tør.

1525: En tysk snedkersvend, som vil søge arbejde i København er blevet alvorlig syg og opsøger Sct. Gertruds Kapel på hjørnet af Sct. Gertruds Stræde (nu Kultorvet) og Pustervig. Nonnerne i kapellet tager sig af ham og plejer ham, til han er rask.

PUSTERVIG

1677: En københavnner kommer med sin hest til smeden i Pustervig: "Hej gamle kulpuster. Min krikke har tabt hesteskoen på højre forben. Kan du sætte en ny på ham?" Smeden: "Jo, hvis du vil være rar at kalde mig smed, for det er det, jeg er. Men du må da godt kalde min blæsebelg for en puster."

KRYSTALGADE . TIDL. SKIDENSTRÆDE
1786: Skidenstræde (Nu

Krystalgade) 9 Bygget af smedemester Ole Jensen, som selv udførte det daværende smedjernsgelænder fra stueetagen (nu kældertage p.g.a. den megen affald, som tidligere blev smidt på gaden) til 1. sal. 1990 blev kælder og overetage indrettet som restaurant. I dag ejes og drives restauranten som "Kartoffelkælder" af kinesiske Liao DeNong, som kom til Danmark 1985.

1798: Nr. 11. Den første restaurant åbnes her.

1818: Borgermøde i "Skidenstræde". Ordførende: "Jeg har den glæde at kunne meddele, at vores fine gade ikke længere skal have navn efter den kloakrende, der tidligere løb her. Kancelliet har i dag godkendt, at gaden for fremtiden skal kaldes "Krystalgade." "

1850: Efter at restauranten i nr. 11 en tid har været nedlagt og lokalerne brugt til bl.a. høkerbutik, åbnes nu igen et serveringssted

Restauranten – nu "Halvvejen" – ejes idag af Bente Andersen og drives af ejeren, hendes mand Jesper Kaus og datteren Signe. Skranken stammer fra et apotek. To gamle loftslamper er magen til Tivolis oprindelige lamper.

1833: Formanden for Mosaik Trossamfund: "Og hermed indvier jeg vor nye Synagoge, tegnet af arkitekt G.F.Hetch.

KØBMAGERGADE

1408: Biskop Peder Jensen Lodehat ved nuværende "Landemærket": "Det er mig en stor glæde i dag at kunne skænke en række lodder i denne gade til Københavns Kødmangerlaug, således at de fra deres boder her kan sælge deres friske kødvarer. Gaden kan herefter med rette kaldes Kødmangergade".

1643: Chr. IV i toppen af Rundetårn. Til stede hofsmedemester Casper Finche. Chr. IV: Kære Casper Finche. Selvom jeg synes, du er en skrækkelig selvglad person, så må jeg indrømme, at det gitter, du har lavet til mig omkring udsigtspladsen her øverst på mit tårn er et virkeligt mesterværk. Så tak for det.

KLAREBODERNE

1787: Klareboderne 3. Søren Gyldendal: "Jeg og mit forlag har i dag overtaget denne skønne bygning, Klareboderne 3, og jeg sætter min lid til, at forlaget her vil trives og vokse og indtage positionen som Danmarks førende forlag."

Der er liv omkring Synagogen i Krystalgade.

1974. Klareboderne 6. L.L.Thranes kaskethandel. En ung dame, Annette, kommer ind: "Jeg vil gerne købe en studentehue. Jeg bliver student om en uge." Ekspedienten: "Er du sikker på det?" Annette: "Ja, nu kan det vist ikke gå galt." Eksp.: "Så prøv denne her. Jeg tror, den har størrelsen til at omslutte al den viden, der ligger i dit kønne hoved." Huen prøves og passer fint. Annette: "Ja, det er jo her, man køber sin studentehue. Det gjorde min far også. Det var 1947. Eksp.: "Ak ja. Men nu er det

slut. Vi lukker i år." Annette: "Åh nej da. Hvor sørgeligt". Eksp.: Tja! Men held og lykke med din eksamen". Annette: "Tak."

1917. Klareboderne 14 Albert Emil Neumeyer stod i 17-års alderen til søs som messeopvarter. Han gik bl.a. i land i New York og lærte den amerikanske bar-kultur at kende.

Hjemkommet til Danmark i 1898 erhvervede han en beværtning i Dannebrogsgade. Men 1917 åbnede han i Klareboderne 14 en bar efter amerikansk forbillede. Han kaldte den Manhattan og det var Københavns første bar. Ved bardisken havde han en stamkunde – lad os kalde ham Olsen – som altid havde sin hund Bobi med sig. Og Bobi sad troligt på sin egen barstol ved siden af sin herre. 1920: Neumeyer: "Kære Olsen. Din hund Bobi har gjort sit til, at min bar nu er kendt i hele København. Derfor skal den fra nu af hede Bobi Bar."

2010. En ung forfatter har hos Gyldendal fået et forskud på sit honorar. I Bobi Bar fejrer han det sammen med en forfatter-kollega. I den hyggelige atmosfære fører de en dybsindig samtale.

KRONPRINSENSGADE

1785: Tømrermester og brandmajor Boye Junge har købt "Storkanslerens" faldefærdige gård i Købmagergade og indvier 1785 den gade, han har anlagt på skrå frem til Pilestræde. Boye Junge: "Min nye gade skal hedde "Kronprinsensgade" idet jeg opkalder den efter vores kronprins Frederik, som kan se frem til at blive kong Frederik VI."

1835: Niels Brock Perch åbner i nr. 5 en thehandel. 1894: Thehandelen overgår til familien Hincheldey, som stadig driver den.

GALERIE HELTH

Asger Jørn
Henry Heerup
Lise Blaaberg
Christian Tangø
Alicie Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiøt
Tina Sonnichsen
m.fl.

Sofiegade 4
DK-1418 København K
Tlf. 32 96 95 15
arne@galeriehelth.dk
www.galeriehelth.dk

etbl. 1989

Det gode traditionelle danske smørrebrød dominerer menukortene til frokost

HUSMANN'S VINSTUE
Larsbjørnstræde 2, 1454 København K
Telefon: 33 11 58 86
www.husmannsvinstue.dk
Hverdage 11.30 - 18.00
Lørdag 12.00 - 17.00

KØBENHAVNER CAFÉEN
Badstuestræde 10, 1209 København K
Telefon: 33 32 80 81
www.kobenhavnercafeen.dk
Alle dage 11.00 - 24.00

Aut. VVS-Installatør
Blikkenslager & Kloakmester
Sonberg, Rolf Christensen & Bent Søndergaard VVS A/S

Heimdalsgade 4
DK 2200 Kbh. K.
Tlf. 35 39 29 93 - Fax. 35 39 99 44
mail: sonberg@3blaa.dk - www.3blaa.dk

- fortsat fra side 25

KØBMAGERGADE IGEN:
Nr. 33. Møinichens Palæ.
Chefen for Danske Kancelli
Christian à Møinichen er god
ven af Fr. IV.

Et par måneder før Københavns
brand i 1728 har han købt
bygningen, som er opført af
kongelig møntmester Johan
Post. Den går til ved bran-
den, men Møinichen opfører
den nuværende bygning, den
prægtigste i hele Købmagergade,
tegnet af Philip de Lange. Efter
Fr. IV's død 1730 og Chr. VI's
overtagelse af kongemagten mis-
ter Møinichen sin position og
formue. 1733 er huset færdigt
og ejedes det meste af tiden fre-
mover af Chr. VI.

1779: Ejendommen stilles
til rådighed for Postamtet og
indrettes til hovedpostkontor. I
dag centrum for postdistrikt K.
1793: Posthusfejden:
Løjtnanten til studenten: "Hvad
Fanden bilder du dig ind at
støde til mig."

Studenten: Det var Dem hr.
løjtnant, der rendte ind i mig.
De to kommer op at slås.
Folkemængden tager parti,
nogle for den ene, nogle for

den anden. Under det store
håndgemæng slipper studenten
bort. Løjtnanten tilkalder politi
og soldater. Studenterne på
Regensen alarmeres. Det hele
ender med at de oprindelige
hovedmænd, studenten og løj-
tnanten hver ikendes en bod.

KØBMAGERGADE 26
1728: Københavns brand opstår
omtrent hvor Strøget i dag
munder ud i Rådhuspladsen.
Den breder sig hurtigt også til
Købmagergade.

Ludvig Holberg: Ak, ak. Nu
brænder de stuer, hvor jeg har
forfattet mine komedier og dig-
tet "Peder Paars".

NR. 5: PETITGAS
HATTEFORRETNING

1857 Francois Petitgas:

« J'ai aujourd'hui le grand plai-
sir d'ouvrir ici à Copenhague
mon magasin de chapeaux selon
les meilleurs modèles de Paris »

("Jeg har i dag den store glæde
her i København at åbne min
hatteforretning efter de bedste
forbilleder i Paris")

2000 : Kurt P Jensen overtager
hatteforretningen efter Steen
Rasmussen.

2007 : Nelson Mandela : « I
need a warm hat to protect my
head against the cold Danish
temperatures »
Kurt P. Jensen : « I think this
will do Mr. Mandela »

Det flotte bræt med råvarerne.

Der vendes i mel.

Sildefileterne smøres med en blanding af Dijonsennep og purløg.

Den stegte sild serveres her med dild, kapers og røde løgringe.

Kronborgs nye kok Jimmi
Bengtsson er fra Malmø, men
har været 10 år i København.
Han kommer med et godt bud
på en julesild:

"Det er stegt sild efter min
bedstemors opskrift, som jeg
har lavet lidt om på. De rå
sild smøres indvendigt med
Dijonsennep og fyldes med
dild, lægges sammen, vendes i
rugmel og gennemsteges i smør
på en varm pande. Så kommer

de i eddikelage og trækker et
døgns tid i køleskab. Ved ser-
vering lunes silden og anrettes
med rugbrød, kapers og rå løg."

Åbningstiderne er mandag-
lørdag kl. 11-17, dog vil der i
november og december være
åbent om aftenen og søndag
til frokost. I det nye år er det
tanken at køre nogle temadage
inden for forskellige kategorier
af dansk frokost.

Jimmi Bengtsson der er kok, laver de stegte sild efter sin bedstemors opskrift

Kulturhistoriske- og litterære byture
www.peter-og-ping.dk
Krusemyntegade 25 - 1318 København K
Telefon: 27 12 89 51

Portræt eller familiefotografering på vores
studie i Badstuestræde:
Pakke incl. fotografering, 60 prøvebilleder og
to færdigretoucherede 13 x 18 forstørrelser.

1270,-

Årets julegaveidé? -Fås også som gavekort!

PLOUG
FOTOGRAFI